

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en Omstreken
Jaargang 10 april 2001 Nummer 2

Ervaring opdoen in het lezen van oud schrift

Om in de rechterlijke archieven een beetje de weg te kunnen vinden hebben velen van u een cursus paleografie gevolgd. Na zo'n cursus merk je al gauw dat het oude schrift lezen echter meer vraagt dan alleen het volgen van de lessen; het vraagt ook ervaring.

Zoals u al weet, is een werkgroep van onze afdeling al een paar jaar bezig met het transcriberen van transportakten met het doel deze akten toegankelijk te maken voor het gebruik in het archief.

Het Gemeentearchief Amersfoort heeft nog vele akten liggen die nauwelijks geraadpleegd worden omdat er geen overzichtelijk register op de akten voorhanden is.

Wij als afdeling willen graag helpen om het gerechtelijk archief toegankelijk te maken. Er zijn moeilijke leesbare stukken, doch er is ook eenvoudig werk.

Als u een cursus "Oud schrift" heeft gevolgd en ervaring wilt opdoen, kom dan eens per week een halve dag naar het archief en draag tevens een steentje bij aan het zo hoognodige toegankelijk maken van het gerechtelijk archief. Kom ons helpen en u zult merken dat het echt leuk werk is.

Aanmelden bij Dick Regtien, tel. 033-4633379.

Jubileum-uitgave van ons afdelingsperiodiek

In december 2001 vieren we dat onze afdeling 30 jaar bestaat. Ons afdelingsperiodiek kent dan al weer 10 jaargangen. Deze twee jubilea willen we niet ongemerkt voorbij laten gaan. Zoals in het vorige nummer (blz. 11) reeds aangekondigd, zal rond 1 september a.s. een speciale editie van het afdelingsperiodiek verschijnen.

Dit wil zeggen dat het normaal rond die datum verschijnende nummer uitgebreid wordt met een - naar wij hopen groot - aantal jubileumbijdragen. Wij vragen u een artikel of artikeltje in te sturen over uw "favoriete voorouder". Dit kan een bijzondere voorouder zijn over wie u veel kunt vertellen, bijvoorbeeld iemand over wie u veel in de archieven heeft kunnen vinden. Bij uw genealogische onderzoek bent u vast wel eens een voorouder tegengekomen over wie meer dan gemiddeld was terug te vinden. Wat was daarvan de reden? Ongetwijfeld iets bijzonders. Aarzel niet om over deze persoon een artikel te schrijven en dat aan ons toe te zenden, schriftelijk of per e-mail.

Gaarne vóór 1 augustus a.s., schriftelijk naar dhr. J.J. van Dort, Beatrixiaan 42, 3761 8E Soest, of per e-mail naar dort@wxs.nl.

Munten in archieven: geld en koopkracht 1500 - 1900

Samenvatting van de lezing door drs. H.W. Jacobi op 14 december 2000

Drs. Jacobi is conservator bij het Rijksmuseum Het Koninklijk Penningkabinet in Leiden en mag dus bij uitstek geschikt geacht worden om iets te vertellen over geld en koopkracht in het verleden. Dat werd deze avond ook duidelijk bewaarheid.

De oudste bron waarover we beschikken voor een studie van het oude geld is een pot met gouden en zilveren munten die in 1605 werd opgegraven

Niet lang daarna (in 1629) werden twee kisten met 1000 gouden dukaten en 125 kg zilvergeld geborgen uit het gezonken schip „Het Vliegend Hart"

Spreker begon zijn lezing met een overzicht van de muntenproductie in de loop de eeuwen. Aan de hand van dia's liet hij zien hoe bijvoorbeeld tot ca. 1670 de ronde munten met de hand geknipt werden uit een plaat goud of zilver. Later ging alles met een pers die tot ca. 1814 met de hand werd aangedreven.

Rekenmunt

Gewerkt werd voornamelijk met een rekenmunt, d.i. een munt waar je mee rekent maar die als zodanig niet bestaat. Onze cent zou men als voorbeeld kunnen nemen.

Vroeger was dat de pond. Een pond was 240. 240 wat? Dat weten we eigenlijk niet. We weten waarschijnlijk nog wel dat het Engelse pond 240 penningen of 20 schellingen bevatte.

Vroeger was elke buitenlandse munt in Nederland in circulatie. Het enige dat belangrijk was, was het gewicht. Dat bepaalde namelijk de waarde.

Carolusgulden

Uit latere tijden kennen we de Carolusgulden, die u waarschijnlijk in oude testamenten, boedelscheidingen enz. bent tegengekomen. Hij was zo groot als onze huidige stuiver, had vrij weinig gehalte en was - net als onze gulden nu - verdeeld in 20 (toen zilveren) stuivers. Van boven af werd verordonneerd dat elke boekhouding in Carolusgulden moest worden gevoerd.

Aanvankelijk was de Carolusgulden van goud maar onder Karel V werd hij van zilver. Rekeningen uit het verleden geven de bedragen aan in gulden, stuivers en penningen. Omdat de penning als munt niet bestond, maar wel de duit, die twee penningen waard was, ziet men in rekeningen vrijwel altijd dat het aantal

penningen een even getal is.

De Carolusgulden behield redelijk zijn waarde: een stuiver werd echter steeds minder waard. Zo was een stuiver aanvankelijk 16 penningen, geleidelijk werd dat echter 22, 24, 28 enz. penningen.

Een voorbeeld

Aan de aanwezigen werd een voorbeeld van een rekening uit 1807 uit Holland uitgereikt en een rekening van 1671 uit Zeeland.

Daaruit blijkt dat in Holland anders gerekend werd dan in Zeeland. In Zeeland was men namelijk erg Vlaams gericht en rekende men met het Vlaamse pond dat bestond uit 240 groten. Een grote hierbij was een halve stuiver. De Vlaamse pond was derhalve evenveel waard als 6 Hollandse guldens.

Er waren ook binnen Holland nog erg veel verschillen. Wil men hier inzicht in krijgen dan is het boekje Nelckenbrechers Taschenbuch der Münz- und Gewichtskunde Für Kaufleute onmisbaar. Hierin vindt men ook de gegevens over alle buitenlandse munten.

Spreker gaf toen een interessant overzicht van de werkelijke waarde van de munt. Als voorbeeld nam hij een meestertimmerman uit Alkmaar. Deze verdiende in 1510 5-6 stuivers per (lange) werkdag, in 1562 was dat 12 stuivers, in 1608 16 en in 1632 24 stuivers om daarna heel langzaam op te klimmen tot 30 stuivers omtrent 1850.

Een textielarbeider verdiende minder. De beste wever, d.i. een wever op 4 getouwen, verdiende in 1880 8,10 gulden per week van 67½ uur. Een locomotiefpoetsers met 6 kinderen in Leeuwarden kreeg 8,25 gulden. Dat komt dus neer op ongeveer 15 cent per persoon per dag.

Spreker besloot zijn lezing met het uitreiken van het papier:

Bewijs

Dat het een predikant met zijn Huysvrouw alleen niet mogelijk en is op 500 guldens eerlijck te leven; want hij nootsaekkelick 's Jaers dit volgende van doen heeft.

Hierin vindt men een opsomming van alle noodzakelijke uitgaven die de man per jaar moest doen aan voeding, kleding enz. totaal meer dan 60 artikelen. Dit stuk uit 1666 geeft een prachtig overzicht van de kosten van levensonderhoud uit die tijd.

Het uitreiken van dit papier was een zeer goed slot van een buitengewoon interessante lezing.

De geschiedenis van het notariaat

Verslag van de lezing door mr O.J.A.M.J. Dierckxsens op 22 januari 2001

Als spreker stelt dat notaris het oudste beroep van de wereld is, zal niet iedereen dit met hem eens zijn, maar dat het een heel oud beroep is staat wel vast. Reeds in de Pharao-tijd zaten er op de markten mensen die konden vastleggen dat men een slaaf had gekocht. Deze schrijvers vindt men later bij de Grieken en weer later ook bij de Romeinen. In die tijd ontstond de tabelllo die kleitabletten vervaardigde waarop bijvoorbeeld stond dat men een huis gekocht had. Zo'n kleitablet werd dan als bewijs van eigendom gebruikt, al was het geen wettelijk bewijs.

Vreemd is dat tussen 600 en 1000 er geen notarissen meer waren.

De Italiaanse notarissen

Ongeveer in het jaar 1100 bloeide het notariatschap in Bologna weer op. Driekwart van alle Italiaanse notarissen woonde in Bologna. Zij stelden de tabello weer in, die nu echter benoemd werden door de keizer. Door hen opgestelde akten werden nu juridische bewijsstukken. Later werden deze lieden dan inderdaad notaris genoemd. Vanuit Bologna zwermde de notarissen uit over de hele wereld. Columbus had bij zijn ontdekkingsreizen een groot aantal notarissen bij zich. Die maakten van elke ontdekte of gestichte nederzetting een akte op.

De Nederlandse notarissen

In 1300 treffen we de eerste notaris in Nederland aan. De akten werden vastgelegd op een papyrusrol. De meeste hiervan gingen echter verloren. De overheid eiste toen dat van elke akte een aantekening moest worden gemaakt in een minutenboekje. Dat waren hele kleine boekjes die overigens maar weinig gegevens bevatten. Meestal stond er niet meer in dan een datum, soort akte en misschien een naam van een comparant.

Keizer Karel V eiste in 1540 dat de akten in hun geheel moesten worden overgeschreven in protocolboeken. Van deze boeken zijn er heel veel bewaard gebleven., De akten werden steeds uitgebreider. Zinnen als „de comparant is mij bekend" enz. stammen uit die tijd.

Napoleon maakte van de notarissen ambtenaren van de koning. Zij kregen opdracht alle kopieën van akten te bewaren. De comparanten kregen ook zelf een kopie mee. Bovendien moesten de notarissen alle akten, nummer voor nummer, noteren in een zgn. repertorium. Deze repertoria zijn in het algemeen goed bewaard gebleven.

De archivering.

Ongeveer in 1880 werd vastgesteld dat de kopieën na 30 jaar moesten worden overgedragen aan het archief van het arrondissement; na 100 jaar werden zij opgeslagen in het Rijksarchief.

Sinds enige tijd is het gebruikelijk dat een notaris die van standplaats verandert de protocollen meeneemt naar zijn nieuwe standplaats.

Het vinden van notariële akten is geen eenvoudige zaak. Akten van vóór 1540 zijn hoogstens nog te vinden in bijvoorbeeld kloosters. Uit de tijd na 1540 is veel meer bewaard gebleven maar men moet dan toch allereerst weten welke notarissen er waren en waar deze zich bevonden. Kleinere plaatsen hadden geen eigen notaris, zodat men dan in een grotere plaats in de buurt moet zoeken. Vooral in Groningen, Friesland en Drenthe werden testamenten vaak opgesteld door de pastoor of door schout en schepenen. Ook was men nogal trouw aan een notaris. Dat betekende dat, als een notaris van standplaats veranderde, men naar hem toe reisde als men een notaris nodig had.

Er bestaat een boek uit 1916 waarin alle notarissen met hun standplaats zijn vermeld. In 1988 en 1993 zijn hierop aanvullingen verschenen

Genealogisch onderzoek

Als genealoog is het, zelfs als men weet waar men zoeken moet, een tijdrovende bezigheid om een akte te vinden. Er zijn maar weinig archieven waar men de notariële gegevens heeft geklapperd. De notarissen moesten wel een alfabetisch register aanhouden, maar die behoeften niet bewaard te blijven en zij zijn dan ook vrijwel allemaal vernietigd.

Er is echter een aantal registers die ons enigszins op weg kan helpen Zo'n ingang is het Centraal Testament Register waarin men alle testamenten vanaf 1895 kan terugvinden. Dit register is weliswaar openbaar maar men moet een testament schriftelijk aanvragen bij het Ministerie van Justitie. Men kan dan altijd te weten komen of er een testament is opgemaakt, maar om een afschrift van het testament te krijgen moet het minstens 100 jaar oud zijn. Een andere bron is het huwelijksvermogensregister dat zich bevindt bij de griffie van de rechtbank. Hierin vindt men gegevens van alle mensen die op huwelijkse voorwaarden zijn getrouwd. Ook dit register is openbaar en wel voor alle gegevens tot op de dag van vandaag. Dit register begint in 1838.

Het Kadaster kan gegevens verstrekken over de overdracht van onroerend goed vanaf 1832. Transportakten van een vroegere datum kan men aantreffen bij de schepenbank. Tot slot is er nog het Successierechtenregister met gegevens vanaf 1818. Er wordt hard gewerkt aan het klapperen van deze gegevens.

Wat we in notariële akten kunnen vinden zal bij de meesten van u wel bekend zijn. Een paar voorbeelden zijn: trouwbeloften, huwelijkse voorwaarden, testamenten (waarin ook vaak voogdijbenoemingen), boedelbeschrijvingen, schenkingen, borgstortingen enz.

Zij die iets meer willen weten over dit interessante onderwerp worden verwezen naar het boek „Notariële akten uit de 17e en 18e eeuw" door dr. A.FI. Gehlen, uitgegeven door de Walburg Pers Zutphen. Hierin vindt men van elke akte een voorbeeld met uitgebreide toelichting. Een bijna onmisbaar boek!

Bovenstaand verslag geeft slecht een globale indruk van de lezing door mr. Dierckxsens. Er werden die avond namelijk bijzonder veel vragen aan de spreker gesteld waarop de antwoorden meestal zeer de moeite waard waren.

Een interessant onderwerp, een bijzonder goed spreker, de talloze goede voorbeelden dikwijls met humor gebracht, maakten deze avond tot een hoogtepunt van het seizoen.

NGV Bulletinboard gestopt

De laatste tijd verschijnen steeds meer genealogische gegevens op internet. Ook de overheid en verschillende archieven hebben in diverse plaatsen een eigen homepage, waarop men behoorlijk wat gegevens kan terugvinden. Daarnaast kan men op die homepages dan eenvoudig aangeven, dat men een kopie van de betreffende akte wenst, wat soms wel een aardige duit kan kosten. Tengevolge van deze nieuwe activiteiten raken oudere gewoonten, zoals het raadplegen van het NGV Bulletinboard, dat in de 90-er jaren heel gewoon en gebruikelijk was voor een groot aantal genealogen, een beetje op de achtergrond. En dit heeft weer tot gevolg, dat het niet meer zinvol is zoveel kosten en tijd te besteden voor zo weinig bezoekers. Het is spijtig, maar in het kader van deze snelle ontwikkeling een logische reactie, dat het laatste BBS van de NGV in Almelo, op 1 januari 2001 is gesloten. In 1997 had onze vereniging er nog een drie t.w. in Amsterdam, in Middenmeer - voorheen Alkmaar - en in Almelo. De voornaamste gegevens zijn evenwel in goed overleg grotendeels overgeplaatst op de home-page van Computergenealogie (www.gensdata.nl). Daarnaast heeft dit tot gevolg dat andere activiteiten van NGV Computergenealogie zullen worden gestart zoals:

Familienaam-zoekprogramma

Dit programma staat voor iedereen open en u kunt 5 namen die behoren tot de meest gedocumenteerde van de eigen genealogie opgeven onder vermelding van het e-mailadres en contactgegevens (uitsluitend ten behoeve van de uitwisseling van gevraagde gegevens). Zonder enige kosten kunnen genealogen hun familienamen opgeven aan de homepage van Computergenealogie.

Contacten via internet

bestemd voor mensen, die geen homepage willen of kunnen maken, maar toch contacten met naamgenoten of familierelaties wensen. Men moet dan wel in staat zijn een gedcombestand beschikbaar te stellen. Dit bestand wordt door vrijwel alle Nederlandse computergenealogieprogramma's (Gens-Data/ PRO-GEN / Hazadata) probleemloos gemaakt. Daarvoor worden in de homepage www.gensdata.nl van NGV twee

pagina's gratis aan leden ter beschikking gesteld; één pagina voor een kwartierstaat en één pagina voor een genealogie. Men moet wel opgeven

- de naam van degene die de kwartierstaat moet dragen

- de stamvader van de genealogie.

De indexpagina's van alle inzenders worden samengevoegd, zodat in het gehele overzicht eenvoudig kan worden gezocht naar namen, die mogelijkheden voor familierelaties bieden. Het gedcombestand kan aangeboden worden bij een speciaal daarvoor geopend eigen adres disk@home.nl.

Index geboorten, huwelijken, overlijdens

waarbij de medewerking van vele leden uit het gehele land wordt gevraagd om een belangrijke bijdrage te bieden. Wij willen op onze homepage vanaf nu zo veel mogelijk geboorten, huwelijken en overlijdens vastleggen. Hiervoor vragen de webmasters van de site www.gensdata.nl of in iedere streek een lid of meerdere leden wil(len) medewerken om de geboorten, huwelijken en de overlijdens, die in de krant worden genoemd, wekelijks door te geven. Men kan een oft line-bestand - om de gegevens in te vullen - downloaden bij www.gensdata.nl. De ingevulde gegevens kan men simpel iedere week via internet doorzenden naar de site, waarna het ingevoegd wordt op de website.

De bedoeling is dat als het systeem enige tijd functioneert, en er voldoende gegevens worden doorgezonden, iedereen eenvoudig kan zoeken naar geboorten van een bepaalde familienaam; zo ook naar overlijdens en naar huwelijken; ook gegevens van recente datum.

Zo blijft de site www.gensdata.nl (met medewerking van onze leden) een belangrijke steun in ons genealogie-onderzoek.

De ingevoerde data die adresgegevens bevatten over geboorte, huwelijk en overlijden worden niet getoond tijdens de zoekfunctie; deze moeten echter wel worden ingevuld om het bestand compleet te houden.

Eventueel toekomstige nieuwe ontwikkelingen zouden daar een nuttig gebruik van kunnen maken.

Boeken nieuws

Twee nieuwe publicaties betreffende onze regio brengen wij graag onder uw aandacht.

J. Hardeman,

RENSWOUDE. Register van graven 1784-1810. Register van begravenen 1786-1811. Rijssen 2000.

Te bestellen bij de auteur: J. Hardeman, Nijlandstraat 37, 7462 RG Rijssen.

Drie jaar geleden heeft de heer Hardeman al het lidmatenregister van Renswoude (1649-1812) gepubliceerd. Dit register is evenals het nu uitgegeven begraafboek een belangrijke genealogische bron. In 1784 is de situatie van de graven in de kerk van Renswoude kennelijk heel onduidelijk geworden. Om hierover helderheid te verkrijgen peilt de koster Hendrik van Ginkel in juni 1784 samen met twee kerkmeesters de graven in de kerk. Op deze wijze inventariseren ze de plaatsen waar de komende jaren ruimte is voor de overleden Renswoudenen. Alle bevindingen worden nauwgezet genoteerd en we krijgen daardoor een interessant (en soms onsmakelijk) beeld van de 18e eeuwse begraafpraktijk. In gedachten zien we de koster zwetend en zuchtend met zijn peilijzer door de kerk kruipen. Enkele graven kunnen niet gepeild worden, want daar liggen de schotbalken van de Slaperdijk.

Het eerste deel van het boek geeft een overzicht van de graven in de kerk. Het tweede deel noemt chronologisch de overledenen, zowel zij die binnen de kerk als zij die op het kerkhof zijn begraven. Het boek besluit met een register.

Mw. C.L. van Groningen,

De Utrechtse Heuvelrug. De Stichtse Lustwarande. Dorpen en landelijk gebied.

Waanders Uitgevers Zwolle 2000. ISBN 990.400.9429.2.

Dit schitterend uitgegeven boek is verschenen in de reeks 'De Nederlandse monumenten van geschiedenis en kunst'. Mw. Van Groningen schreef ook het eerder verschenen deel 'Buitens in het groen'. Deze twee boeken geven samen een overzicht van de monumenten op het zuidelijk deel van de Utrechtse Heuvelrug, vanaf Rhenen tot en met Maarn/Zeist/De Bilt. Het boek beschrijft bouwwerken en kunstvoorwerpen die nu nog een beeld geven van het verleden van de regio. Het boek heeft de indeling die ook de vroegere werken uit de reeks hebben. Tegenwoordig zouden we dat toch anders doen, dat is zelfs de mening van de auteur. Desondanks volgt ze de traditionele volgorde van verdedigingswerken, overheidsgebouwen, kerkelijke gebouwen, kerkinventarissen, woningen, industrieel erfgoed en tenslotte de landelijke bouwkunst. Binnen de categorie kerkgebouwen is er een chronologische onderverdeling. Het betekent dat bepaalde objecten op vele plaatsen in het boek voorkomen. Logischer zou een volledige beschrijving per object geweest zijn. Dit alles doet echter niets af aan de grote kwaliteit van het werk. Het boek telt 623 illustraties.

De monumentenbeschrijving kan ook voor genealogen interessante gegevens opleveren. Ik vond o.a. tekeningen, plattegronden en doorsneden van een 17e eeuwse boerderij waar 200 jaar geleden mijn voorgeslacht woonde.

„De Goolse Matras"

De NGV-afdeling Gooiland brengt eind maart 2001 weer een nieuw boek uit genaamd „De Gooise Matras". Het bevat een verzameling kwartierstaten, genealogieën, verhalen en bijzonderheden opgesierd met vele foto's van voornamelijk families uit de regio.

Dit 200 pagina's tellende boek kunt u bestellen door f 30,00 + f 7,50 (portokosten) over te maken op girorekening 6131862 t.n.v. NGV afdeling Gooiland. Het boek zal medio april worden toegezonden.

Indices West-Friese Families

Door de heer Paarlberg uit Den Helder zijn indices gemaakt van de 40 jaargangen van het tijdschrift „West-Friese Families" (1954 t/m 1999). De index op de persoonsnamen bevat ca. 58.000 namen, die verwijzen naar de jaargang waarin de naam voorkomt. Tevens is er een totaalindex gemaakt van de artikelen, die voorkomen in deze jaargangen, een index met de (meeste) beroepen (ca. 8.600) met van enkele een verklaring, en daarnaast een index van de huwelijken (ca.. 15.000).

De indices staan op 2 diskettes die voorzien zijn van een volledige installatieprocedure. De diskettes zijn verkrijgbaar door overmaking van f 30,- (incl. verzendkosten) op postgirorekening 5343816 t.n.v. de samensteller: dhr. C. Paarlberg, Kanaalweg 72, Den Helder onder vermelding van: WFO1 (via Girotel Naam - Adres - Woonplaats meesturen s.v.p.!). Mocht u nog nadere informatie over deze bestanden willen hebben kunt u hem altijd bellen (0223-621261).

Het jubileumboek van de afdeling Delfland

Ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van de NGV-afdeling Delfland zal als hoogtepunt van de viering eind november 2001 een fraai dik boek met een voor genealogen zeer interessante inhoud verschijnen.

Het boek bevat een keur aan artikelen (ca. 40) op genealogisch en historisch gebied. De artikelen zijn voornamelijk gerelateerd aan de Delflandse regio en Zuid-Holland.

De uitgave zal ingenaaid ca. 475 pagina's omvatten met ruim 40 foto's en afbeeldingen. De prijs bedraagt f 37,50 uitsluitend bij voorintekening vóór 1juli 2001. Na deze datum is de prijs f 45,-. De prijzen zijn exclusief verzendkosten, die voor dit "gewichtige" boek ca. f 15,- bedragen.

Alle voorintekenaars worden met eventuele titel, naam en woonplaats in het boek opgenomen.

U kunt vanaf nu uw bestelling plaatsen door het verschuldigde bedrag over te maken op het rekeningnummer 58.94.82.467 t.n.v. Mw. A.P.J. Käyser - van der Zee inzake NGV Delfland publicatierekening te Pijnacker, onder vermelding van uw naam en adres. Wilt u bij telebanking uw naam en adres vermelden?

Historische Encyclopedie van Amersfoort

In 1998 heeft ons afdelingslid Frank van den Hoven de „Historische Encyclopedie van Amersfoort" uitgegeven. Het boek beschrijft de geschiedenis van Amersfoort in de vorm van een woordenboek met zo'n 3.000 alfabetisch geordende termen. Auteur is de u ongetwijfeld welbekende dr. J.A. (Ayolt) Brongers, tot aan zijn pensionering in 1998 wetenschappelijk hoofdamtenaar bij de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek en bekend van talrijke cultuurhistorische publicaties, waaronder over Amersfoort. De prijs was f 69,- maar is nu verlaagd naar slechts f 29,95. De encyclopedie is voor die opruimingsprijs te koop bij de Algemene Boekhandel, Boekhandel Veenendaal en Het Ezelsoor. Het boek is eventueel in te zien in onze afdelingsbibliotheek, waaraan Frank recent een exemplaar heeft geschonken.

Oost-Gelderse Contactdag 2001

Op zaterdag 15 september 2001 wordt dit jaar de Oost-Gelderse Contactdag gehouden in het Buitencentrum Kerkemeijer, Ruurloseweg 51, 7271 RS te Borculo, tel. 0545-271202

Opening van de dag om 10.00 uur, sluiting 17.00 uur.

Toegang gratis, mogelijkheid om te lunchen aanwezig.

Voor verdere informatie:

J. Bloemendaal, Bredevoort, tel. 0543-451085

G. J. ten Hoeve, Enschede, tel. 053-4352514

Genealogiereis Tsjechië oktober 2001

Druhy Domov Tours organiseert in oktober een genealogiereis naar Tsjechië. Het wordt een informatieve reis voor mensen die een stamboom hebben die terugleidt naar Tsjechië. Als u wilt deelnemen aan deze reis is het handig vooraf enige informatie over uw onderzoek in Tsjechië door te spelen naar de organisatie. De organisatie kan dan zorgen dat de mogelijkheden voor onderzoek in Tsjechië ook werkelijk aanwezig zijn. Deze reis gaat alleen door bij voldoende belangstelling. De kosten bedragen f 600,- (reis+verblijf op basis van HP+gids, onderzoek voor eigen kosten).

Meer informatie of aanmelden? Bel: 023-5267607

Registre Civique

In het laatste nummer van ons afdelingsperiodiek hebt u kunnen lezen dat een cd-rom verschenen is met een groot deel van de Registres Civiques van Nederland. Hieronder volgt een opgave van de op deze cd-rom bewerkte plaatsnamen met aantallen personen:

Aalsmeer	458	Hofambacht	9	Sint Pancras	65
Abcoude	186	Houtrijk	8	Slochteren	555
Abtsrecht	23	Huizen	452	Spaarndam	152
Ackersdijk	24	Kalslagen	41	Stedum	291
Adorp	202	Kantens	266	Texel	1082
Amby	285	Kloosterburen	262	Uithoorn	193
Amersfoort	1096	Kortenhoef	92	Uithuizen	257
Amsterdam	948	Kudelstaart	30	Uithuizermeden	326
Appingedam	548	Leens	512	Ulrum en Zoutkamp	405
Baambruggen	222	Loenen	102	Usquert	141
Baflo	368	Loosdrecht	559	Veesen	249
Barsingerhorn	347	Loppersum	392	Vinkeveen	181
Bedum	485	Muiden	308	Vreeland	72
Bergen op Zoom	906	Muiderberg	48	Warfum	205
Beverwijk	556	Naarden	411	Watergraafsmeer	150
Bierum	487	Nederhorst den Berg	95	Waveren	198
Bijlmer	20	Nieuwendam	242	Weesp	627
Bloemendaal	335	Nieuwersluis	193	Weesperkarspel	135
Boer, Ten -	546	Nigtevecht	70	Wieringen	329
Breda	1863	Ouder Amstel	288	Wieringerwaard	208
Buiksloot	31	Pijnacker	289	Winsum	313
Delfzijl	732	Ransdorp	215	Wouw	472
Diemen	127	Alphen en Riel	326	Zand en Zijldijk, 't-	470
Eenrum	378	Rietwijk	17	Zandvoort	161
Enschede	1911	Roosendaal	997	Zegwaard	224
Gorinchem	1139	Rucphen	371	Zenderen	289
Harkstede	214	Ruiven	8	Zijpe	773
Helder, Den -	734	Siddeburen	350	Zoetermeer	150
Hertme	104	Sint Maarten	147	Zuidland	22
Hilversum	860	Sint Maartensregt	8		

Een bijbeltje uit Friesland. Vervolg.

In ons periodiek van september 2000, hebt u een artikel kunnen lezen betreffende Lolkje Posthuma, het meisje dat op 15-jarige leeftijd een bijbeltje kocht en daarin op de eerste pagina schreef:

"Lolkje P. Posthuma. Geboren den 23 Maart 1831. Te Scharren onder Olde Ouwer: Grietenij Donia Warstal. Dit Boek gekogt den 21 oktober 1846."

Twee jaar later liet ze er twee zilveren krappen (sluitingen) opzetten. De zilversmid graveerde daarin haar initialen en het jaartal 1848. Zoals vermeld, zag ik dat bijbeltje liggen bij vrienden in Californië. Aangezien de familie mij verder weinig over Lolkje kon vertellen heb ik bovenvermeld artikel geschreven in de hoop dat iemand van de familie Posthuma zou reageren. En dat is gebeurd! Het resultaat wil ik u niet onthouden. Ik werd opgebeld door een mevr. Ellen Posthuma uit Amsterdam, die mij vertelde dat een vriendin in Gens Nostra in de rubriek 'uit onze afdelingsbladen' een verwijzing naar bovengenoemd artikel had gezien. Deze vriendin had onze voorzitter om mijn telefoonnummer gevraagd en deze doorgegeven aan Ellen. Deze Ellen vertelde mij dat ze opgetogen was dat er eindelijk na tien jaar speurwerk harerzijds naar de familie Posthuma, een dergelijke verrassing voor haar, in Amersfoort opdook. Ik moest haar echter waarschuwen dat het helemaal niet zo zeker was dat deze Lolkje echt familie van haar was aangezien er vele Posthuma's zijn. Ik adviseerde haar daarom eerst maar eens in het Rijksarchief in Friesland te gaan zoeken naar de geboorteakte van Lolkje. Een paar dagen later werd ik al opgebeld door een andere mevr. G. Posthuma, deze keer uit Hogeveen, die mij vertelde dat zij, na 20 jaar speurwerk, in contact was gekomen met eerstgenoemde mevr. Ellen P. uit Amsterdam via het virtuele prikbord van het Rijksarchief Leeuwarden. En dat Lolkje inderdaad familie was van de beide dames. Wat was er namelijk gebeurd?

Het virtuele prikbord

Ellen P. uit Amsterdam wilde een oproep plaatsen op het virtuele prikbord van het Rijksarchief Leeuwarden en terwijl zij bezig was een bericht op te stellen zag zij dat terzelfder tijd een mevr. G. Posthuma uit Hogeveen om inlichtingen vroeg over de familietak van Ellen Posthuma, omdat ze een familiereünie wilde organiseren. Over toeval gesproken. En zo kwamen de dames tot beider grote vreugde met elkaar in contact.

Wie is Lolkje?

Ik werd nu natuurlijk wel erg nieuwsgierig naar Lolkje en vroeg of zij mij meer over haar konden vertellen. Die informatie wil ik u, geachte en nieuwsgierig gemaakte lezer(es) niet onthouden. Mevr. G. Posthuma uit Hoogeveen vertelde mij het volgende:

Lolkje was de dochter van Pieter Posthuma, kuiper, en van Trijntje Minnes Hoogeboom. Zij werd geboren in Ousterhaule, Doniawerstal op 23 maart 1831. Zij had twee broers, Minne en Pieter, en twee zussen, Geeske en Tietje. De familie heeft ook in Joure gewoond en is later naar Tims verhuisd. Lolkje had een oom, Durk Posthuma, die welbekend is geworden in Friesland, als een van de voorgangers bij de Afscheidenen van 1835. Hij was predikant o.a. in Minnertsga en Zwolle. Deze Durk Posthuma yertrok naar Zuid-Afrika en werd daar dominee in de Dopperkerk. Hij was de oprichter van de Theologische Hogeschool in Zuid-Afrika. Zonen van hem werden later eveneens predikant. Een schoonzoon van hem was de dichter Totius. Loikjes vader, Pieter Posthuma, is ook meegegaan met de afscheiding. Zijn kinderen werden gedoopt in een schuur. Dit wordt vermeld in een familiebijbel, die in het bezit is van nakomelingen van Tietje Posthuma, Lolkje's zuster, die getrouwd was met Jan Pieter Gilhuis. Lolkje trouwde op 18 september 1853 met Geert Sytses Borduin. Ze kregen samen vijf kinderen. Lolkje was een vrouw die waarschijnlijk niet meer onderwijs gehad heeft dan de lagere school, maar veel geleerd heeft uit de bijbel. Tot op hoge leeftijd sprak zij over haar geloof met predikanten in Amerika. Ik kan me voorstellen dat zij al heel jong zelf een bijbel heeft gekocht, het gezin was erg betrokken bij de kerk. De afscheiding van de Hervormde kerk speelde toen natuurlijk een belangrijke rol in de samenleving. Van haar oom zal zij misschien wel veel gehoord hebben. Ook haar vader was betrokken bij de stichting van de nieuwe kerken. Lolkje is in 1887 naar Amerika gegaan. Haar kinderen woonden daar toen al.

Het beviel Lolkje zo goed dat zij daar is gebleven. Ze is overleden in 1913 en naar aanleiding van haar overlijden is er een gedicht geschreven. Dit gedicht is door mijn grootouders altijd bewaard en ik kreeg dit gedicht van mijn moeder. Hierdoor kreeg ik in de gaten dat er familie in Amerika woonde. Via internet ben ik in contact gekomen met een achterkleindochter van Lolkje en deze is afgelopen zomer bij ons op bezoek geweest. De familie woont voor een groot gedeelte in New Jersey. Maar van de tak in Californië had ik nog nooit gehoord. Ik heb ook een foto van Lolkje, die kreeg ik uit Amerika. Tot zover het verhaal van mevr. G. Posthuma.

[Http://www.ryksargyf.org/nl/onderzoek/prikbord](http://www.ryksargyf.org/nl/onderzoek/prikbord)

Uit dit verhaal mag duidelijk zijn dat het lezen van ons periodiek kan leiden tot genealogische contacten tussen Amsterdam en Hoogeveen, tussen New Jersey en Californië.

Henk Bousema

Toeval...

Het spreekwoord zegt "Zonder geluk vaart niemand wel". Dat dit ook voor genealogen geldt is voor iedereen wel duidelijk dacht ik. Daarom heb ik maar eens op papier gezet hoe dat bij het familieonderzoek dat mijn broer Jan naar de Bousema's heeft gedaan, het geval is geweest.

De rechtenstudente

Mijn broer was na jaren speurwerk eindelijk zover dat hij een boek over zijn voorouders wilde publiceren. Op een goede dag was hij in het Rijksarchief te Groningen aan het werk toen de zaal beheerder bij hem kwam en hem vertelde dat er een rechtenstudente uit Utrecht bij hem was gekomen die als studieopdracht had een onderzoek te doen naar haar afkomst. Haar naam was Bousema. Van haar bestaan was Jan totaal niet op de hoogte. Een vergeten tak kwam zichzelf aanmelden. Toeval?

De treinconducteur

Een treinconducteur met de naam Bousema deed zijn ronde door de trein van Amsterdam naar Groningen. Daarbij controleerde hij het abonnement van een reiziger. Toen hij zag dat deze ook de naam Bousema droeg, vroeg hij hem "Gaat u volgende week ook naar de presentatie van het boek over de Bousema's?". Stomverbaasd keek de man hem aan. Hij wist van niets. Maar dankzij de informatie van de conducteur was hij de daarop volgende week aanwezig bij de presentatie van het boek. Zo werd een vergeten tak door toeval opgespoord.

Henk Bousema

(Mocht u ook dergelijke ervaringen hebben gehad dan hoort de redactie dat graag.)

Leden stellen zich voor

Bijna anderhalf jaar geleden sloot ik mij aan bij een mailing-list van het gemeentearchief Tilburg. Omdat deze nog vrij nieuw was 1 verliepen de contacten niet zoals ze zouden moeten zijn (veel geklets!). Om daar wat verandering in te brengen, heeft iemand zich voorgesteld met daarbij het verzoek om navolging. Mijn mailtje luidde ongeveer aldus:

Ook ik wil mij even voorstellen. Mijn naam is Anton van Nostrum, 58 jaar, getrouwd en drie dochters, Brabander van geboorte (St. Oedenrode), maar al meer dan 30 jaar werkzaam bij het NOB (voorheen NOS) in Hilversum. Binnenkort ga ik met een leuke regeling met vervroegd pensioen. Al heel lang ben ik met genealogie bezig. Vanwege grote naamsveranderingen tussen 1700 en 1740 en arme voorouders was ik genooddaakt heel minutieus te werk te gaan. Via het uitpluizen van alle doopheffers uit de doopboeken van

Boxtel kreeg ik toch een idee over familiebanden. Met behulp van veel administratieve archiefstukken (o.a. bedeboeken, verpondingsboeken, gemeene middelen en de boekhouding van de Tafel van de H. Geest) heb ik kunnen bewijzen dat personen van de stamboom Stoop (Stopen, Stoopkens, Stopkens, Stupkens) zich omstreeks 1700 Van Haestricht gingen noemen (waarom blijft onduidelijk), wat in korte tijd verbasterde tot Nostrick (via Hastricht, Hostricht, Ostrick, Nostrick). In Haaren (NB) werd daar Van Ostrum en Van (de) Nostrum van gemaakt. Zodoende heb ik nogal veel transcripties van ontoegankelijke archiefstukken moeten maken (in te zien in het gemeentearchief van Boxtel) wat heel veel „vertraging“ opgeleverd heeft, maar echt heel leuk was om te doen. Plaatsen waar ik voorouders gevonden heb zijn o.a. St. Oedenrode, Haaren, Esch, Vught, Oirschot, Oisterwijk, Udenhout, Hilvarenbeek, maar vooral Boxtel, teruggaande tot circa 1550. Ook uit het buitenland heb ik gegevens moeten "halen". Enkele personen verhuisden naar Turnhout, Antwerpen en Mönchen-Gladbach. Momenteel onderzoek ik de levenswandel van Hendrik Vos, schoenmaker, en zijn vrouw Catharina van de Nostrum, beiden geboren te Hilvarenbeek die in 1900 met hun kinderen naar Scheveningen verhuisden. In 1909 emigreerde het gezin naar Canada. Via internet heb ik gegevens kunnen vinden bij Vital Statistics Agency in Vancouver. Zo ben ik er ook achter gekomen dat mijn naam ook voorkomt in Engeland en de VS. Dus er ligt nog een groot onderzoeksterrein op mij te wachten. Maar eerst wil ik eindelijk wel eens wat publiceren, want daar gaat het toch eigenlijk om.

Anton,

Gevolgen

Dit mailtje had belangrijke gevolgen. De volgende dag kreeg ik een vraag van een redacteur van De Brabantse Leeuw of ik over deze opmerkelijke naamsveranderingen een stukje wilde schrijven. Zo'n kans kun je niet laten liggen. Ik ben hier op ingegaan. Betrokken redacteur heeft mij ingewijd in de 'geheimen' van een publicatie wat uiteindelijk geresulteerd heeft in drie vervolgartikelen in De Brabantse Leeuw (jrg. 49-2000 nrs. 3 en 4 en jrg. 50-2001 nr. 1).
Moraal van dit verhaal: doe altijd mee aan 'Leden stellen zich voor'. Je weet nooit waar het goed voor is.
Uw nieuwbakken redacteur van dit blad,
Anton van Nostrum